Jaargang 115. Woensdag, 19 November 1856. No. 139.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

AFKOOP VAN GRONDPACHTEN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen*, — Gelet op de Raadsbesluiten van den 12den Junij l.l., no. 5, en van den 14den dezer, no. 20, en nader in overweging genomen hebbende de AANKONDIGING wegens den **AFKOOP** van de **GRONDPACHTEN** ten behoeve der Gemeente, liggende op onderscheidene Erven binnen deze Stad, geplaatst in de *Groninger Courant* van den 22sten Augustus en 5den September l.l., —

Brengen ter kennis van de belanghebbende Ingezetenen, dat de RAAD bij zijn besluit van den 14den dezer, no. 20, heeft bepaald, dat de **GRONDPACHTEN**, die niet onderhands worden afgekocht, **publiek** zullen worden **te koop gepresenteerd** in kavelingen, die te zamen eene huur doen van ongeveer *f* 30, terwijl de Grondpachten niet ieder afzonderlijk, noch in kleinere kavelingen zullen worden aangeboden; — dat inmiddels alsnog gedurende 14 dagen na de dagteekening dezer Aankondiging de Grondpachten onderhands afkoopbaar worden gesteld, naar 5 ten honderd voor die van *f* 3 en daarbeneden, en naar 4 ten honderd voor die van meer dan *f* 3. Zij, die tot dien onderhandschen afkoop genegen zijn, en zulks nog niet hebben te kennen gegeven, zullen binnen den gemelden termijn deswege eene schriftelijke verklaring ter SECRETARIE der GEMEENTE moeten indienen.

GRONINGEN, 18 November 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Aanbesteding

VAN

KLEEDINGSTUKKEN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving* aan te besteden:

Het MAKEN en LEVEREN van onderscheidene KLEEDINGSTUKKEN voor de Agenten van Politie, over de jaren 1857 en 1858; in twee Perceelen.

De Voorwaarden van Aanbesteding, alsmede de Stalen van de Lakens, Baaijen, enz. zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente voorhanden zijn.

De op zegel geschreven Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig de Voorwaarden, moeten vóór of uiterlijk op **Woensdag den 3den December 1856**, aan het Raadhuis worden bezorgd.

De opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan de laagste Inschrijvers, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op **Donderdag den 4den December 1856**, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 17 November 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

Volgens berigten van New-York van den 4den dezer, den dag van de verkiezing van eenen president voor de Vereenigde Staten, beschouwde men daar, ofschoon dit nog niet officiëel was bekend gemaakt, de verkiezing van den heer *Buchanan* tot die betrekking als zeker.

De Londensche *Times* dit berigt ook meldende, zegt, dat die verkiezing een *fait accompli* is.

— Het is bekend dat de Chinezen, ook zij die naar elders verhuisd zijn, ten hoogste gehecht blijven aan hun vaderland en onder anderen de uiterste zorg dragen, dat zij na hunnen dood in hun land begraven worden. Zoo meldt men dat in Mei van dit jaar een clipperschip de lijken van 300 Chinezen, die in Californië overleden waren, naar China terugvoerde; de transportkosten beliepen omstreeks 100 dollars per lijk. Een dagblad van Californië van den 28sten Mei maakt dienaangaande de volgende bittere, maar treffende aanmerking: Wij bezitten een zonderling monopolie; wij voeren namelijk levende Chinezen als ruwe stof in, welke vervolgens tot doode Chinezen verwerkt en aldus uitgevoerd worden.

RUSLAND.

Volgens eene telegrafische depêche van den 11den, was de golf van Kroonstad met ijs bedekt en waren niet minder dan 120 schepen aldaar ingevroren.

TURKIJE.

Het gevaar voor eene verbreking der alliantie tusschen Engeland en Frankrijk is weder geweken. Dit belangrijk feit wordt op het stelligste bevestigd door de organen van het Engelsche gouvernement. De *Globe* doet het in de volgende bewoordingen:

» Het verbond tusschen Keizer *Napoleon* en Hare Britsche Majesteit is thans zoo innig en hartelijk, als het ooit nog geweest is. Wij zeggen meer, onafgebroken en onverzwakt heeft het steeds stand gehouden. Er heeft verschil van gevoelen bestaan over bijzondere punten: dat is schier onvermijdelijk wanneer onderscheidene personen, die in bedoelingen geheel overeenstemmen, zich in de bijzonderheden onderling moeten verstaan. Van Frankrijks zijde werden denkbeelden geopperd, die klaarblijkelijk onbestaanbaar waren met de door ons land aangegane verpligtingen en ontvangen verzekeringen. Ons gouvernement stond onverzettelijk op de bepalingen van het Parijsche verdrag. Een hoofddoel van het congres was, alle regtstreeksche verbinding tusschen het Russische grondgebied en de wateren van den Donau af te snijden: dat is onmiskenbaar, en Rusland heeft zich daaraan onderworpen, maar het heeft de betrekkelijke verdragsbepaling vatbaar voor misduiding gemaakt door het bestaan van twee plaatsen met den naam van Bolgrad te verzwijgen.

» Wij moeten alzoo vragen, op welke van die twee plaatsen de verdragsbepaling zien moet om aan het bekende doel te kunnen beantwoorden. Zóó opgevat, kon het vraagstuk der grensscheiding ook door eenen schooljongen beslecht worden; en ons gouvernement hield zich vast aan het verdrag, aan den geest en de letter der vredesvoorwaarden. Deze zijn zoo duidelijk, dat noch edelmoedigheid, noch staatkunde, noch waardigheid, noch de wensch om den afloop der zaken gemakkelijker te maken, grond tot eenige bewilliging van onzen kant kunnen geven.

» Er was nog meer, waarop wij ons vertrouwen vestigden, te weten de schranderheid van den Keizer der Franschen en zijne getrouwheid aan het bondgenootschap met Engeland. Daarop maakten wij staat, ook toen de Fransche gezant te Konstantinopel met den onzen in strijd scheen te zijn, en toen aan zekere dagbladen in Frankrijk vrijheid gelaten werd om een vijandigen of althans minachtenden toon jegens ons land te voeren.

» Zoo stonden de zaken, toen men vernam dat de heer *de Persigny*, Frankrijks gezant bij ons hof, Londen verlaten had om den Keizer zijnen meester, te Compiègne te bezoeken. Weinige uren nadat hij aldaar aangekomen was, verscheen in den officiëlen *Moniteur* de bekende mededeeling, welke bewees dat wij niet ten onregte op Keizer *Napoleon* gerekend hadden."

Ook uit Parijs ontvangt men de verzekering, dat de goede verstandhouding tusschen de beide groote mogendheden hersteld is. In hoeverre zij het eens geworden zijn en of er van het congres iets komen zal, daaromtrent blijft alles in het onzekere. Één ding is aan geen twijfel meer onderhevig; de Oostenrijkers blijven vooreerst in de vorstendommen en de Engelsche oorlogsschepen in de Zwarte zee, en dit met goedkeuring van de Porte.

Wat het congres aangaat, zoo is nu weder het geloof aan de heropening daarvan, te Parijs sterk toegenomen, daar de Engelsche regering zou verklaard hebben, thans daartegen niet langer ernstige bezwaren te hebben, sedert Frankrijk nopens de hangende geschillen zich blijkbaar meer aan de zijde van Engeland geschaard heeft, en in de omstandigheid dat Rusland zich bereid zou hebben verklaard om van zijne eischen op het Slangen-eiland af te zien, mits dit onder toezigt van eene Europesche commissie gesteld worde, welke zich alsdan zou belasten met het onderhoud van den lichttoren.

Hiertoe moet, volgens den Parijschen correspondent van de *Kölnische Zeitung*, veel bijgedragen hebben een brief van Keizer *Napoleon* aan den Czaar, onlangs door den graaf *de Morny* overhandigd. In dezen brief moet eerstgemelde aan Keizer *Alexander* het noodzakelijke onder het oog gebragt hebben, om door afstand van zijne eischen, aan Europa andermaal blijken te geven van zijne vredelievende gezindheid. Verder, wordt er bijgevoegd, zou de Fransch-Russische politiek hierdoor geenszins ter zijde gesteld, maar alleen uitgesteld worden.

Van eene gematigd-liberale zijde wordt inmiddels de aandacht gevestigd op het doel, waarmede de laatste oorlog is gevoerd, te weten, de handhaving der onafhankelijkheid van Turkije. Van die zijde wordt aangemerkt, dat men tot dusver dat doel niet heeft bereikt, en Turkije welligt nooit minder onafhankelijk is geweest dan thans, nu Rusland, Frankrijk, Engeland en Oostenrijk elkander heimelijk in Konstantinopel langs den diplomatieken weg bestrijden door het omverwerpen van Turksche ministeriën.

De Turksche regering heeft officiëel doen bekend maken, dat zij een nieuwen vuurtoren op het Slangen-eiland heeft doen stichten, voorzien van een draaijend vuur, hetwelk om de halve minuut licht geeft en verdwijnt, — en dat dit vuur den 15den October is ontstoken.

Zoo als het Turksche ministerie nu zamengesteld is, heeft het alleen eene wijziging ondergaan ten opzigte van *Ali* pacha, voor wien *Reschid*-pacha als grootvizier in de plaats is getreden. De overige ministers hebben alle hunne portefeuilles behouden.

Uit Bucharest wordt van den 29sten Oct. gemeld dat de Porte toebereidselen treft om Giurgewo te versterken; voor die vesting liggen 25,000 man troepen gekampeerd.

Driehonderd schepen, geladen met tarwe, rogge, haver en maïs, meest allen van den Donau komende, zijn door den Bosporus gestevend. Hunne voornaamste bestemming is Marseille; doch vele dier schepen zijn ook naar Engeland bestemd.

SPANJE.

Nopens den toestand waarin het ministerie geplaatst is blijven steeds de meest onrustbarende geruchten in omloop. Algemeen is men van gevoelen, dat in een meer of min verwijderd tijdstip eene crisis ten eenemale onvermijdelijk is.

Door middel van den telegraaf ontvangt men uit Madrid het belangrijke berigt, dat de staat van beleg bij een besluit der Koningin opgeheven, en de gewone wetgeving, die sedert de aftreding van den maarschalk *Espartero* geschorst was, weder in volle werking gesteld is.

DUITSCHLAND.

De *Preuss. Corr.* bevat, als eerst artikel en in groote letters gedrukt, de volgende verklaring tegen de Zwitsersche pers: » De Zwitsersche pers schept er behagen in, om, enkele bladen uitgezonderd, de grootste smaadredenen te bezigen tegen Pruissen en Duitschland. Dat vooral de dagbladen van Neufchâtel zich daarin door geene anderen zouden laten overtreffen, was te voorzien.

» Door zulk een razen en tieren zal echter Pruissens goed regt niet aangerand worden. Wie schimpt en lastert, verlaagt alléén zich zelven. Geregeld volgt de koninklijke regering haren weg waarop zij door het regt wordt ter zijde gestaan, en langs welken het haar gelukken zal de waarheid te doen gelden en aan betoonde trouw de verdiende hulde te brengen."

— Van het Protestantsche opperconsistorie in Beijeren is eene verklaring verschenen strekkende om de gemoederen gerust te stellen nopens de voorgenomen veranderingen in de Evangelische kerk.

— De reeds tusschen het keizerlijk Oostenrijksche huis en de koninklijk Belgische familie bestaande banden zullen binnen kort nog naauwer worden toegehaald door de aanstaande huwelijksverbindtenis tusschen den aartshertog *Ferdinand Maximilaan*, broeder van den Keizer en opperbevelhebber der marine, en de prinses *Charlotte*, dochter van den Koning der Belgen.

— De orde der Jezuïten verkrijgt meer en meer vasten voet in Oostenrijk en zij twijfelt niet, dat zij weldra den invloed zal herwinnen, welken zij ten tijde van *Ferdinand II* bezat. Zoo als wordt medegedeeld, verzocht zij voor geruimen tijd bij den minister van onderwijs verlof, om de dienst bij de hoogeschool in de hoofdstad te verrigten. De Keizer willigde dit verzoek in, met voorbehoud, dat het godsdienstig of studiefonds geen schade leed. Kort daarop rigtten de Jezuïten een nieuw verzoek tot den minister, om aan de broeders der orde, ten einde deze de dienst bij de hoogeschool behoorlijk te kunnen verrigten, woningen bij het universiteitsgebouw te verleenen. De minister weigerde in dit verzoek te treden. Hierop wendden zij zich tot den Keizer en motiveerden hun verzoek, dat het ongepast ware indien zij partikuliere woningen moesten betrekken. Daarop besliste de Keizer onlangs werkelijk, dat voor hen in het universiteitsgebouw behoorlijke woningen zouden ingeruimd worden, dat de directeur van het gymnasium en de professoren hunne woningen tegen schadeloosstelling zouden ontruimen en de noodige uitgaven door het godsdienstig fonds moesten overgenomen worden.

DENEMARKEN.

Voor eenige dagen heeft het blad *Faedrelandet* in een leidend artikel van de mogelijkheid eener abdicatie van den Koning van Denemarken gesproken, ten gevolge van den aanhoudenden drang der groote Duitsche mogendheden, ter zake van de Holstein-Lauenburgsche aangelegenheden. Thans wordt te Koppenhage meer dan ooit beweerd, dat de Koning voornemens is zich in het privaatleven terug te trekken.

GROOT-BRITTANJE.

De Koningin bevindt zich wederom in gezegende omstandigheden. Hare bevalling wordt in Maart te gemoet gezien.

— Blijkens de thans openbaar gemaakte verslagen betreffende den handel en de scheepvaart van Groot-Brittanje over 1855, heeft de werkelijke waarde der invoeren over dat jaar bedragen £ 143,660,335, tegen £ 152.591,513 in 1854. De uitvoeren bedroegen gedurende 1855 eene waarde van £ 116,701,041, tegen £ 115,833,704 in 1854.

— In eene Vrijdag te Liverpool gehouden vergadering van belanghebbenden bij de telegrafische gemeenschap tusschen Amerika en Groot-Brittanje is gezegd, dat de telegrafische lijn tusschen New-York en New foundland, een afstand van 1065 mijlen, gereed was, en dat ook de onderzeesche kabel, die van de kust van New-foundland naar Ierland moet loopen, zijnde een afstand van 1640 geografische mijlen, was voltooid, en dat waarschijnlijk in den loop des aanstaanden zomers de telegrafische gemeenschap tusschen de beide werelddeelen zoude tot stand komen.

— Met de overlandmail, tijdingen medebrengende uit Bombay tot den 17den October, wordt de overgave van Herat aan de Perzen, uit hongersnood, bevestigd. De gouverneur en zijne familie waren ter dood gebragt. Voortdurende versterkingen hadden het Perzische leger tot op 100,000 man gebragt. — Latere berigten melden echter, dat de Perzen door de Afghanezen weder uit Herat waren verdreven.

FRANKRIJK.

Het besluit van den Franschen Keizer, om af te zien van de reis naar Fontainebleau en van het voornemen om daar eenigen tijd met het hof te verblijven, heeft bij de bevolking van Parijs een zeer goeden indruk gemaakt. » De tegenwoordigheid des Keizers in de hoofdstad (dus wordt van daar geschreven,) zal de spanning, welke door de gebeurtenissen van de laatste maand ontstaan is, spoedig doen verdwijnen. De bloote aankondiging, dat de Keizer voornemens is naar de Tuillerieën terug te keeren, heeft de voorstanders eener Russische alliantie ontmoedigd, en de dagbladen van die partij bewaren nu een veelbeteekenend stilzwijgen."

— Het garnizoen van Parijs, dat aanzienlijk verminderd was, zal thans weder op den vroegeren voet gebragt worden. Reeds zijn verscheidene regementen teruggekeerd.

— In het bekende dagblad *l'Univers* wordt steeds naauwlettend het oog gehouden op hetgeen thans in België en in Nederland voorvalt. De Belgische liberalen werden in hetzelve zeer ernstig aangevallen en voorgedragen als vijanden van de Kerk en alzoo van het volk. De Nederlandsche liberalen worden daarentegen zeer geprezen, ter zake van de wijze waarop zij de clericalen ondersteunen.

Bij herhaling wordt evenwel in genoemd blad opgemerkt, dat men de Nederlandsche liberalen niet moet vergelijken met de vrijzinnigen in andere landen, vermits zij met dezen in vele opzigten, en vooral wat hunne denkwijze omtrent de regten van het katholicismus aangaat, zeer verschillen.

BELGIE.

In de kamer van volksafgevaardigden is de heer *Delehaye* met 50 van de 93 stemmen weder tot voorzitter der kamer gekozen. De liberale kandidaat *Delfosse* had de 43 overige stemmen op zich vereenigd. De overwinning is dus aan zijde der clericalen geweest.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Vrijdag den 14den November.

De beraadslagingen worden voortgezet over de conclusie van het rapport der commissie in wier handen waren gesteld de inlichtingen op het adres van *A. J. Geluk*, wegens zijne inlijving bij de nationale militie.

Nog een aantal leden hebben het woord gevoerd, zoowel voor, tegen als over die conclusie.

De heer *Thorbecke* stelde in plaats daarvan voor dit besluit te nemen: » De Kamer, van oordeel dat het in dienst stellen of houden van den adressant, ondanks de beslissing der gedeputeerde staten in hooger beroep, onbestaanbaar is met de wet — besluit tot mededeeling van dit verslag aan de heeren ministers van binnenlandsche zaken en van oorlog."

Daarover had nog eenige discussie plaats, ten slotte waarvan de minister van binnenl. zaken verklaarde, dat hij geene bepaalde reden had, om zich tegen deze wijziging te verzetten.

De heer *Bosscha*, die zich noch met de conclusie der commissie, noch met die van den heer *Thorbecke* vereenigde, maar het wenschelijk achtte, dat de Kamer bleef binnen de grenzen der bescheidenheid, stelde voor, het volgende besluit te nemen: » De Kamer, acht gevende op het verschil van gevoelen, hetwelk bestaat omtrent sommige punten van het verslag in beraadslaging, zonder zich te vereenigen met het voorstel van hare commissie, besluit een afschrift van dat verslag te zenden aan de heeren ministers van binnenlandsche zaken en van oorlog, met verzoek den inhoud daarvan in ernstige overweging te willen nemen."

Dit voorstel in hoofdelijke omvraag gebragt zijnde, wordt *verworpen* met 46 tegen 15 stemmen. (*Voor:* de heeren *Stolte*, *Bosscha*, *van Rappard*, *Hoffman*, *van Deinse*, *van der Poel*, *de Kempenaer*, *Schimmelpenninck van der Oije*, *Taets van Amerongen*, *Rochussen*, *Baud*, *van Franck*, *Sander*, *van Foreest* en *van Goltstein*.)

Het voorstel van den heer *Thorbecke* wordt *aangenomen* met 41 tegen 20 stemmen. (*Tegen:* de heeren *Stolte*, *Bosscha*, *van Rappard*, *Hoffman*, *van Deinse*, *van der Poel*, *Hoekwater*, *van Lijnden*, *de Kempenaer*, *Schimmelpenninck van der Oije*, *Taets van Amerongen*, *Rochussen*, *Baud*, *van Reede van Oudtshoorn*, *van Heiden Reinestein*, *de Brauw*, *van Franck*, *Delprat*, *Kien* en *van Goltstein*.)

Dien ten gevolge is de conclusie van het rapport der commissie komen te vervallen.

Thans is aan de orde de beraadslaging over de conclusie van het rapport der commissie nopens het verslag over de Oost-Indische koloniën over 1853, luidende: » om van het rapport een afschrift aan den minister van koloniën te zenden," welke conclusie, na eenige beraadslagingen, zonder hoofdelijke stemming wordt aangenomen.

Vervolgens wordt zonder beraadslaging of stemming goedgekeurd de conclusie van het rapport der commissie in wier handen gesteld waren onderscheidene tractaten tot toelating van consulaire agenten van vreemde mogendheden in onze Oost-Indische koloniën.

Na het uitbrengen van rapporten door de commissie voor de verzoekschriften, wordt de zitting gescheiden.

Ten vervolge op het reeds medegedeelde uit de antwoorden der Regering op de verschillende ontwerpen betrekkelijk de staatsbegrooting voor 1857, nemen wij hier nog het volgende op.

In het antwoord op hoofdstuk II (*hooge collegiën van Staat*) wordt gezegd, dat het ontwerp van wet tot herziening der tabel tot verdeeling des rijks in districten weldra zal worden ingediend. De bedenkingen, bij de Tweede Kamer op het vroegere ontwerp gevallen, hebben eene naauwkeurige overweging noodzakelijk gemaakt.

Verder wordt, bij de behandeling der aangelegenheden van de rekenkamer, te kennen gegeven, dat reeds in het begin van dit jaar door de zorg van het ministerie van financiën de vereischte ontwerpen, ter regeling van 's rijks algemeene comptabiliteit en de zamenstelling van dit collegie, alsmede van de aansprakelijkheid der hoofden van de ministeriële departementen, in volkomene gereedheid zijn gebragt; dat deze stukken tot belangrijke beraadslagingen in den raad der ministers hebben geleid, en aan de hoofden der departementen zijn medegedeeld; dat de door deze aangevoerde bedenkingen zoo belangrijk zijn geacht, dat zij eene nadere overweging hebben gevorderd, waarvan de uitslag ter kennis van de hoofden der departementen is gebragt; — dat daarop de wijziging van het ministerie is gevolgd, als wanneer het van de nieuw opgetreden ministers niet heeft kunnen worden gevergd, deze zoo belangrijke aangelegenheid al dadelijk ter hand te nemen.

Bij de beantwoording der bedenkingen ter zake van hoofdstuk VI (*Herv. en andere eeredienten*) heeft de minister, met dit departement belast, verklaard, dat de vraag over het behoud van het departement geene aanleiding heeft gegeven tot nieuwe beschouwingen.

Ten aanzien der bedenkingen wegens hoofdstuk VII (*R. K. eeredienst*) wordt door den minister, met dat departement belast, aangemerkt, dat de opheffing van hetzelve aanleiding zou kunnen geven tot ontevredenheid en wantrouwen, en de ondervinding leert, dat de aanraking van den Staat tot het R. K. kerkgenootschap thans veelvuldiger is, dan vroeger,

en de werkzaamheden, daaraan verknocht, zoowel met betrekking tot regelmatigheid als tot vruchtbaarheid, zeer zijn toegenomen.

Ter beantwoording van het verslag op hoofdstuk VIII (*Marine*) wordt o.a. medegedeeld, dat voorals nog niet het voornemen bestaat om den bouw op partikuliere werven te staken. Gaarne wil de minister als zijn gevoelen te kennen geven, dat, indien men van het bouwen op partikuliere werven proeven wil nemen, op welker resultaten eenige staat is te maken, men tot het stelsel van mededinging zal moeten besluiten.

Met genoegen heeft de Regering gezien dat er ten aanzien van het voorgedragen vaste drooge dok te Willemsoord gemeen overleg tusschen haar en de Kamer bestaat.

Ook heeft zij met genoegen vernomen dat de uitbreiding van het corps mariniers niet werd afgekeurd.

De opleiding der toekomstige zee-officieren zal voortaan uitsluitend te Willemsoord plaats hebben. Tot het nemen van dit besluit, in deze hoogst gewigtige aangelegenheid, is de Regering echter niet overgegaan dan nadat de ondervinding op afdoenden grond geleerd had, dat in dezen de goede weg ingeslagen was. De aanleiding tot het brengen van verandering in dit belangrijke gedeelte van het marinebestuur, moet hoofdzakelijk gezocht worden: 1) in de vele afkeurende stemmen, die zich uit den boezem van het corps zee-officieren, tegen de opleiding der adelborsten op de militaire akademie te Breda verklaarden; 2) in het minder gunstig oordeel omtrent de opleiding, door de commissie voor het zee-wezen in 1852; 3) in de ongunstige, zoo schriftelijke als mondelinge rapporten van al de kommandanten van Zr. Ms. schepen, die adelborsten, van Breda afkomstig, onder hunne bevelen gehad hebben. De op ondervinding gegronde overtuiging dezer laatsten, die toch wel onder de meest bevoegde beoordeelaars gerangschikt zullen worden, was, dat het den bedoelden adelborsten vooral aan genoegzame practische kundigheden ontbrak, en dat zij niet voldoende bekend waren met het scheepsleven en de schepen zelve, noch ook met het element waarin deze zich bewegen.

Er behoeft geene vrees te bestaan, dat het departement van marine niet zal voortgaan om in de behoefte aan schepen met stoomvermogen in Oost-Indië te voorzien. Een regelmatig stelsel van aflossing is bereids aangenomen, zoowel wat het personeel als de schepen betreft. — De volledigheid van het kader luitenants ter zee der 2de klasse maakt het steeds bezwaarlijk om den Indischen diensttijd dezer officieren zoodanig te bekorten als wenschelijk is, doch door eene behoorlijke zorg te dragen voor de uitzending van officieren tot aflossing en die van den langsten Indischen diensttijd met rijks- of met partikuliere gelegenheid onmiddellijk na hunne aflossing de gelegenheid tot terugkeer naar Nederland te geven, is reeds aanvankelijk voor eene tijdige aflossing eene belangrijke schrede voorwaarts gedaan.

Ten opzigte van den werkkring van den directeur-generaal wordt hier medegedeeld, dat de benoeming van een burgerlijk persoon tot minister van marine het noodzakelijk maakte, dat tot gedurige raadpleging een deskundig hoofdofficier uit het corps zee-officieren, als hoofdambtenaar bij het departement geplaatst wierd, wilde men aan de chefs der verschillende afdeelingen, vooral in den eersten tijd, geen al te grooten invloed op de besluiten van den minister overlaten. De directeur-generaal is aan den minister ondergeschikt ambtenaar. De tegenwoordige minister verklaart, geen tweede hoofd aan het departement bij of naast zich te zullen dulden. Hij stelt de kunde en regtschapenheid van den directeur-generaal op hoogen prijs, maar hij zou zeker niet aarzelen, eerbiedig aan den Koning de noodige voorstellen te doen, indien de directeur-generaal vergat, dat de minister zelfstandig moet besluiten en alleen verantwoordelijk is en blijft.

Eene nota van wijzigingen is bij het antwoord gevoegd.

Met betrekking tot hoofdstuk IX *A* (*Nationale Schuld*) kan de Regering niet toegeven, dat de renten der schatkistbiljetten van het bekende kapitaal van *f* 9,800,000 op de staatsbegrooting zouden kunnen worden gemist; want het gezegde kapitaal vertegenwoordigt het in 1834 nog aanwezige overschot van de in 1830 daargestelde 6 pCts. schatkistbiljetten tot kwijting van werkelijke lasten uit de toenmalige staatsgebeurtenissen voortgesproten. Deze 6 pCts. zijn in 1834 uit de opbrengst der te gelde gemaakte 4 pCts. tot een gelijk kapitaal van *f* 9,800,000 afgelost, terwijl men deze laatste soort later ter aflossing heeft kunnen oproepen en buiten omloop houden, op grond van het steeds aanzienlijk bedrag der gereede gelden in kas, veroorzaakt door de ruime toevloeijing van 's rijks middelen en inkomsten, mitsgaders Oost-Indische bijdragen.

Bij de beantwoording van hoofdstuk IX *B* (*Financiën*), wordt te kennen gegeven, dat de Regering, van oordeel zijnde, dat haar standpunt niet medebrengt, in eene verdedigende wederlegging te treden tegenover den toon van geringschatting waarop men goedvindt zich in het voorloopig verslag over de werkzaamheid van een der departementen van algemeen bestuur uit te laten, zich bepaalt tot eene verwijzing naar de vijfenveertig wetten, in het *Staatsblad* voorkomende, door den tegenwoordigen minister van financiën gecontrasigneerd: daarbij alleen opmerkende, dat van vier de ontwerpen waren aangeboden vóór het tijdstip zijner optreding. Verder wordt hier nog bij herinnerd, dat op dit oogenblik, behalve de begrootingswetten, nog dertien ontwerpen van wet, uitsluitend van het departement van financiën uitgegaan, bij de Tweede Kamer in behandeling zijn.

In het antwoord der Regering nopens hoofdstuk XI (*koloniën*) leest men onder anderen nog: »De handhaving van het koninklijk besluit van den 13den Januarij 1854 schijnt der Regering noodig toe, zoo lang de ontvreemding van 's lands eigendom en de beschikking over zijne geheimen, in plaats van met verachting te worden bejegend, door eigenbelang en trouweloosheid nog gestadig worden benuttigd. Hoezeer het tegenwoordig hoofd van het departement van koloniën ook niet minder dan zijn voorganger genegen is de kennis van Indië te bevorderen, en door openbaarheid den zin voor wetenschap en geschiedenis wenscht aan te kweeken, acht hij zich niettemin verpligt om die verordening met gestrengheid toe te passen, sedert eene voor weinige weken te 's Gravenhage aangekondigde boekverkooping hem in de gelegenheid gesteld heeft een honderdtal hoogst belangrijke en aan het archief der algemeene secretarie van Nederl. Indië ontvreemde *originele* bescheiden weder magtig te worden. De tijdschriften voor Indische taal-, land- en volkenkunde, zoo hier te lande als in Indië uitgegeven, toonen overigens duidelijk genoeg aan, dat van het boven aangehaalde besluit geene onderdrukking der wetenschap het doel noch het gevolg is."

Verder wordt, op de aangevoerde noodzakelijkheid eener spoedige indiening van het bij art. 60 der grondwet bedoelde wetsontwerp tot regeling der wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen, gezegd dat, wel verre van dat voorschrift voorbij te zien, de Regering opregtelijk wenscht, het daarbij bedoeld belangrijk onderwerp tot een goed en spoedig einde te kunnen brengen. Zij houdt zich daarmede bij voortduring bezig, en meer nog dan door de werkzaamheden van velerlei aard, welke op het hoofd van het depart. van koloniën rusten, is de indiening van een ontwerp vertraagd geworden door de afkeuring, welke het reeds aangebodene van de zijde der Kamer getroffen heeft, maar bovenal door de zwarigheid, om de hier bedoelde regeling aan die van 's rijks comptabiliteit te doen voorafgaan, zonder tevens een werk te verrigten, welks onvolledigheid de thans nog bestaande orde in het beheer der koloniale geldmiddelen zou verstoren en den wensch tot herziening alras billijken. Die indiening zal geschieden zoo spoedig mogelijk, nadat 's rijks algemeene comptabiliteit zal zijn geregeld.

Het tot stand komen eener directe vaart met stoomschepen op Nederlandsch Indië blijft een voorwerp van belangstelling der Regering. Geen der tot het openen van zulk eene gemeenschap ingekomen voorstellen is der Regering evenwel in allen opzigte aannemelijk toegeschenen.

In het antwoord op hoofdstuk XII (*Onvoorziene uitgaven*) geeft de Regering o. a. te kennen, dat eene opgave van het gebruik der som, op het vorige dienstjaar toegestaan, niet den minsten maatstaf zou opleveren voor een volgend, omtrent welker *onvoorziene* behoefte niemand met eenige zekerheid iets kan voorspellen; weshalve zij vermeent niet te moeten afwijken van den weg, zoo vele jaren bewandeld door al de ministeriën die elkander zijn opgevolgd, en derhalve de verlangde opgave niet te moeten doen vóór dat deswege de rekening door de algemeene rekenkamer is goedgekeurd.

's GRAVENHAGE, 17 November.

Z. M. heeft bij besluit van den 14den Sept. j.l. bepaald, dat vreemdelingen, hoezeer niet bestemd om later den staat als officier te dienen, nogtans aan de kon. akademie voor de zee- en landmagt, als *surnumerair élève*, zullen *kunnen* worden toegelaten, tegen eene jaarlijksche retributie van *f* 800, zonder meer, onverschillig voor welk wapen zij worden opgeleid.

— Naar men verneemt, is de minister van binnenl. zaken overgegaan tot de benoeming van een raad van bestuur voor de belangen der akademie te Delft, welke raad is zamengesteld uit vijf leden, te weten: de heeren prof. *Roorda*, president; prof. *Lobatto*, vice-president; prof. *Overduyn*, secretaris; prof. *Donadieu* en *Storm Buysing*, leden.

— Blijkens het overzigt van de opbrengst der middelen (hoofdsom en opcenten) over de tien eerste maanden van 1856, heeft deze in het geheel bedragen *f* 46,228,910.36½, tegen *f* 45,482,969.30 over hetzelfde tijdvak in 1855. De raming was *f* 44,778,591.59.

— In het *Politieblad* komen weder 25 namen voor van personen, afkomstig van het Engelsch vreemden-legioen, die op last van den burgemeester van Harderwijk zijn verwijderd. Zij konden, bij gebrek aan de noodige papieren, niet voor de koloniale dienst worden aangenomen. De valsche namen van sommigen hunner geven reeds voldoenden grond, om met naauwgezetheid voor het verwijderen te zorgen. Een zevental heeft zich in stilte verwijderd, toen de bevelen waren gegeven om hen onder geleide over de grenzen te brengen.

LEYDEN, 15 November.

Ter grofsmederij alhier werd voor eenigen tijd van regeringswege eene bestelling gedaan tot vervaardiging van een model in 't klein dezer inrigting, welk model thans gereed en ten huize van den heer directeur *J. Wolters* geplaatst is.

Het is met de uiterste naauwkeurigheid vervaardigd en bevat al de werktuigen der grofsmederij. Het geheel wordt door een paar raderen in beweging gebragt, zoodat men eene volledige voorstelling bekomt van de gansche werking der inrigting in al hare bijzonderheden. Het is bestemd voor den Keizer van Japan.

In de vorige week is het model door de ministers van binnenl. zaken en van koloniën, herwaarts overgekomen, alsmede door Z. K. H. den prins van Oranje en gevolg bezigtigd. Het zal eerstdaags met een lands-schip worden verzonden. Moge het model ongeschonden en voorspoedig zijne bestemming bereiken en bijdragen tot bevestiging en uitbreiding der handels- en nijverheidsbetrekkingen met Japan.

MIDDELBURG, 15 November.

Heden is door het provinciaal geregtshof alhier uitspraak gedaan in de zaak van *Apolonia Notelaar*, weduwe van *Josephus de Bock*, van Koewacht, beschuldigd van gelijke misdaad als onlangs te Arnhem is gepleegd, nl. van poging tot vergiftiging van hare stiefdochter door het steken van lucifers in voor deze bestemde boterhammen. Het hof heeft, met aanneming van het bewijs dat de beschuldigde hare stiefdochter, een met stukjes lucifers voorzienen boterham heeft toegediend, welke volgens deskundigen haren dood hadden kunnen veroorzaken, de beschuldigde tot de doodstraf veroordeeld.

's HERTOGENBOSCH, 14 November.

Kortelings geleden werd binnen deze stad eene spijskokerij geopend, alwaar elk, gedurende eenige uren op den middag, dagelijks gekookte spijzen kan krijgen, tegen betaling van slechts 10 cents elke portie. Deze portie is voor den grootsten eter ruim genoeg, en bestaat uit aardappelen, groenten en een stukje vleesch of visch, bij afwisseling bereid. Dit eten, dat men in het gebouw zelf kan gaan gebruiken of wel aan de inrigting doen halen, wordt zuiver en smakelijk klaar gemaakt. Eene groote menigte stroomt elken dag derwaarts, en prijst hemelhoog deze weldadige instelling.

GINNEKEN, 16 November.

Een betreurenswaardig voorval heeft deze week binnen deze gemeente plaats gehad. De meid, benevens de kinderen van den heer *O.*, secretaris dezer gemeente, werden plotseling na het eten ongesteld; een der kinderen stierf kort daarna en een ander is heden bezweken, terwijl de meid en twee kinderen nog in eenen gevaarvollen toestand verkeeren. Na onderzoek bleek, dat de meid en de kinderen eten hadden gebruikt, hetwelk in een ijzeren pot met zoogenaamd wit verglaassel, was gekookt, dat daarvan moet zijn losgeraakt en waaraan deze plotselinge sterfgevallen worden toegeschreven.

Uit het scheikundig onderzoek is intusschen gebleken, dat in dien pot geene sporen van vergift aanwezig waren, zoodat men nog in het onzekere verkeert, waaraan de opgegevene ziekte- en sterfgevallen moeten worden toegeschreven.

UTRECHT, 16 November.

Omtrent de werkzaamheden aan de hier gevestigde hulpmunt, deelt de *Utr. Ct.* het volgende mede:

Het gebouw zelf is zeer ruim en bijzonder doelmatig ingerigt; het wordt door stoom verwarmd en met gas verlicht. Thans zijn er zestig personen in werkzaam. Wekelijks worden door den heer *van Vlissingen* thans ruim 25,000 Ned. ponden koperen platen hier geleverd, die, zoo men verzekert, buitengewoon schoon en zacht zijn. Reeds zijn meer dan 1400 vaten koperen pasmunt, met verschillende schepen, naar Oost-Indië verzonden; elke honderd vaten houden in eene waarde van omstreeks *f* 40,000; in den laatsten tijd werden wekelijks 100 vaten en meer verzonden.

In de volgende week wordt er een begin gemaakt met het slaan van ¼ en 1¼ cents stukken, waarvoor eene zekere hoeveelheid platen reeds is ontvangen.

— De onlangs uit de ontdekte kolenmijn te Bentheim gegraven kool is door den heer *G. J. Mulder*, hoogleeraar alhier, scheikundig onderzocht en bevonden gewone steenkool, maar zoogenoemde pechkool te zijn van uitmuntende hoedanigheid en brandbaarheid, maar van welke men alleen vreest dat, zoo als gewoonlijk met die soort het geval is, slechts weinig zal worden gevonden.

LEEUWARDEN, 17 November.

Bij kon. besluit van den 14den dezer is: 1) de notaris *J. de Wal*, op zijn verzoek, van zijne tegenwoordige standplaats Dockum naar de stad Leeuwarden verplaatst; en 2) benoemd tot notaris te Dockum *U. Oosterbaan*, kandidaat-notaris te Leeuwarden.

GRONINGEN, 18 November.

Eergisteren was het vijfentwintig jaar, dat de hoogleeraar L. G. Pareau zijn ambt aan onze universiteit heeft aanvaard. Eene commissie uit den akademischen senaat, eene andere uit de theologische studenten, benevens een aantal vrienden en leden der gemeente, die den voortreffelijken man hoogachten, kwamen hem met het beleven van dien dag geluk wenschen en hunne hartelijke vreugde betuigen, dat God hem dusverre voor wetenschap en kerk had gespaard. Menig geschenk werd, als blijk van deelneming, daarbij aangeboden. Des avonds sprak de hoogleeraar Hofstede de Groot in de akademiebeurt eenige woorden tot de gemeente over dien dag, als zijnde ook voor haar, die zooveel zegen van het werk van den heer Pareau geniet, belangrijk en aangenaam. Hij deelde mede, dat de hoogleeraar, die zijne akademische lessen weder houdt, tot zijne smart nog niet voor de gemeente had durven optreden; ging voor in de dankzegging aan God, dat die den waardigen man dusverre voor ons heeft bewaard, en in het vurig gebed, dat het den Vader behagen mogt, hem spoedig zijne volle kracht weder te geven en ook voor de gemeente op nieuw in ruimen zegen te doen werken.

— Den kiesgeregtigden voor leden van de kamer van koophandel en fabrijken wordt herinnerd, dat de verkiezing van vier leden zal plaats hebben op morgen, Woensdag.

— Uit eene goede bron deelt de *Prov. Gron. Ct.* mede, dat bij eene Engelsche maatschappij te *Londen* weder plan bestaat, om eene stoomboot tusschen deze stad en *Londen* in de vaart te brengen, en wel tegen het aanstaande voorjaar, zijnde de daarvoor bestemde stoomboot reeds in aanbouw. Wij hopen, dat deze onderneming, zoo dikwijls reeds mislukt, eindelijk zal tot stand komen, en met genoegen vernemen wij, dat bij de bouworde der voor de bedoelde vaart bestemde boot zooveel mogelijk het vaarwater naar deze stad in acht wordt genomen.

— Zaturdag was de verwersknecht A. Barendse, wonende in den Breedegang alhier, in de Nieuwe Ebbingestraat aan het werk en had door het verliezen van zijn evenwigt het ongeluk van eene hoogte van 20 voet uit een luik op de straat te vallen, bij welken val hij zeer ernstig aan hoofd en hand werd verwond. In bewusteloozen toestand geraakt, duurde het een geruimen tijd voordat men leven in hem konde bespeuren. Dadelijk werd hem geneeskundige hulp toegediend en is hij naar het akademisch ziekenhuis gebragt, waar hij zich heden naar omstandigheden vrij wel bevindt. De man is gehuwd en vader van twee kinderen.

— De gemeenteraad van Nijmegen heeft besloten zich tot den Koning te wenden met het verzoek tot evacuering der kruidmagazijnen en het overbrengen van het kruid enz. naar het nabij gelegen fort Sterrenschans.

Wij verheugen ons — zegt de *Nijm. Ct.* — zeer over dit genomen besluit en vertrouwen, dat, daar het zoo zeer in den geest van de bevolking valt, men niet zal nalaten zich in een eerbiedig adres aan Z. M. den Koning te wenden, tot ondersteuning van het verzoek van den raad, opdat zoodoende een gevaar worde verwijderd, waarvan men alleen bij de gedachte ijst, en hetwelk bij het op Donderdag den 6den November plaats gehad hebbende ongeluk in het laboratorium der artillerie, in de onmiddellijke nabijheid der kruidmagazijnen gelegen, zoo huiveringwekkend aan de bewoners werd herinnerd.

— In eene circulaire van dr. Snabilié, inspecteur van de geneeskundige dienst der landmagt, deze dagen in het *Handelsblad* kortelijk medegedeeld, komt aan het slot de volgende zinsnede voor:

»De uitnemende resultaten die de aanwending eener drooge verhitte lucht van 70° tot 80° C. tot oogenblikkelijke dooding van alle ongedierte en zoowel ook van de schurftmijt en hare eijeren, heeft opgeleverd, onder anderen ook in 's rijks hospitaal te Utrecht bevestigd, doen aan deze wijze van zuivering, verre de voorkeur geven boven alle andere tot hiertoe in gebruik."

— Altijd – zegt het *Zond.bl.* — is het verblijdend als er omtrent vooruitgang van Vaderlandsche industrie gesproken kan worden. Gaarne houden wij ons daarmede onledig. Zoo vermelden wij ook met genoegen, dat een bezoek aan de stoomstroopapier-fabrijk van de heeren Ehrenfeld en Reerink te Kampen, buiten het belangrijke der inrigting van de machine, een aangenaam gevoel doet ontstaan bij het zien van een streven naar vooruitgang, dat reeds zoo zeer met goeden uitslag bekroond werd. Wij zagen daar stroopapier dat tegen de beste soorten kan dingen; maar bijzonder melding verdient onzes inziens de goede uitslag om ook van andere grondstoffen, en wel bijzonder van zeewier, papier te maken. Het papier, van deze grondstof geproduceerd, is zeer souple en van goede substantie. Eveneens beviel ons buitengemeen eene proeve om het stroopapier tot behangpapier te laten drukken. Eene kamer, daarmede behangen, had een eigenaardig en zeer goed voorkomen. Wij maken hierop de behangpapier-fabrijken opmerkzaam. De zaak is nog in zijn begin, maar voor uitbreiding en verbetering vatbaar. Wij wenschen de heeren Ehrenfeld en Reerink geluk met den vooruitgang en houden ons verzekerd, dat zij steeds winnen zullen op den goed ingeslagen weg.

Provinciale Staten van Groningen.

Zitting van Dingsdag den 18den November.

Er zijn 35 leden tegenwoordig. Afwezig: de heeren Lewe Quintus, Land, Wichers, Tiddens, M. v. d. Tuuk, Wiertsema, Reinders, Bouman en Brouwer.

Vóór den aanvang der werkzaamheden wordt eene commissie benoemd, bestaande uit de heeren van Ittersum, Dijkhuis en van Slooten, tot het onderzoek der ingekomen geloofsbrieven van het nieuw benoemde lid, den heer Welt. Op voorstel der commissie wordt tot de toelating van den heer Welt besloten, die door den griffier binnengeleid, in handen van den voorzitter de eeden van zuivering en trouw aan de grondwet en de wetten des rijks aflegt en daarop zitting neemt.

Wordt gelezen eene missive van den heer Wichers, dat hij wegens ongesteldheid verhinderd is deze zitting bij te wonen.

Zijn verder ingekomen:

1) Adres van de ingelanden van Hooge en Lage Paddepoel en Wierum, houdende, dat ten opzigte van hunne bezwaren en wenschen tegen de vereeniging met de landen van het waterschap Hunsingo een gelijk onderzoek plaats hebbe als ten opzigte van de landen onder Klein Garnwert en Schillingeham is bepaald. — In handen van de heeren de Haan, de Sitter, Venema, M. v. d. Tuuk en Wichers.

2) Adres van J. E. Uneken te Oude Schans, nopens de rigting van den weg van Blijham over Bellingewolde naar Nieuwe Schans. — Adressant deelt hierbij eene door hem opgemaakte rigting mede, die z. i. wegens de mindere kosten van onteigening nabij Oude Schans de voorkeur verdient boven de voorloopig vastgestelde. — Ter visie, om morgen aan de orde te worden gesteld, evenals

3) Adres van C. Angerman te Oude Schans, van gelijke strekking.

4) Adres van jhr. mr. O. J. Quintus, houdende bezwaren tegen de door het bestuur der Noord-Willems-kanaalmaatschappij verzochte ontheffing van de vastgestelde dijkshoogte ten Oosten van het Hoornsche diep. — Hij verzoekt daarbij, in 't belang der landeigenaars onder Dilgt, die ontheffing te weigeren of het verzoek des bestuurs tot onderzoek te stellen in handen van de commissie voor de waterschappen. — Ter visie, om te gelijk met het hierop betrekkelijk, straks uit te brengen rapport aan de orde te worden gesteld.

5) Adres van de ambtenaren ter provinciale griffie, houdende verzoek om uit de provinciale fondsen eenige toelage te bekomen — Daar de pogingen om den betrekkelijken post op de begrooting voor zoo ver het rijksbestuur aangaat te verhoogen geen gunstig gevolg hebben gehad, verzoeken zij alsnu, bij den voortdurenden druk de tijdsomstandigheden, van deze vergadering, Ged. Staten te magtigen om, na goedkeuring des Konings, uit den post voor onvoorziene uitgaven der provinciale begrooting hun eene toelage uit te keeren tot zoodanig bedrag als de Staten zullen vermeenen te behooren. — Verzonden naar de afdeelingen.

6) Voordragt van Ged. Staten rakende de oprigting van een waterschap te Ten Boer. — Op een adres van P. K. Ritzema c. s. om oprigting van een waterschap over 71 B. 81 R. 50 E. en het bouwen van een windwatermolen, hebben Ged. Staten het advies gevraagd van het zijlvest der Drie Delfzijlen en den hoofdingenieur van den waterstaat. Daar nu geen dezer autoriteiten tegen de oprigting van dat waterschap eenige bedenking heeft, en belanghebbenden allen het adres hebben geteekend, stellen Ged. Staten voor aan adressanten, onder goedkeuring des Konings, de vergunning daartoe te verleenen, onder de gewone voorwaarden en verder aan hen over te laten om alsdan over het verzoek tot oprigting van een watermolen te beschikken. — Ter visie, om morgen aan de orde te worden gesteld.

Alsnu worden de beraadslagingen geopend over de verslagen der centrale afdeeling op

a) een adres van H. Meijer, eene gratificatie verzoekende. — Conform de conclusie besloten.

b) de uitbetaling van het subsidie voor het Noordwillemskanaal.

Nadat op eene door den heer de Sitter gevraagde inlichting door den voorzitter en de heeren J. W. Quintus en Schilthuis was geantwoord, dat dit voorstel geene de minste strekking had om verandering te brengen in de primitive voorwaarden, waaronder het subsidie voor dat kanaal was toegezegd en de betaling niet zal worden vervroegd — wordt conform de conclusie besloten, verklarende de heer van Ittersum zich buiten de stemming te zullen houden.

c) het verzoek van de commissie van landbouw tot het verleenen van eene subsidie voor het transport van vee naar de tentoonstelling te Parijs.

De heer Mesdag kan zich niet vereenigen met de conclusie, waarbij een subsidie van hoogstens *f* 500 wordt voorgesteld. In de afdeelingen is eene treffende schilderij opgehangen van de hooge prijzen, die het vee op de laatste wereldtentoonstellingen heeft opgebragt. Geheel in overeenstemming met het gevoelen van den minister van binnenl. zaken meent spr., dat daarin eene voldoende vergoeding ligt van de onkosten, die de veehouders voor transport zullen moeten maken.

De heer R. A. Quintus zal op dezelfde gronden tegen het subsidie stemmen.

De heer de Haan ondersteunt de conclusie, op grond dat de ondervinding genoeg getoond heeft, dat in deze provincie zonder tegemoetkoming voor de transportkosten geen gebruik van die tentoonstellingen gemaakt wordt.

De heer Onnes zegt, dat hij, zonder juist in het afgetrokkene met de menigte van tentoonstellingen zoo bijzonder te zijn ingenomen, toch ook de voordeelige zijde daarvan niet wil over het hoofd zien. En zijn de gunstige gevolgen der tentoonstellingen voor de ontwikkeling der nijverheid reeds in kleinen kring merkbaar, zooveel te meer dan nog wereldtentoonstellingen. Spr. erkent, dat slechts weinig door deze provincie kan worden bijgedragen, maar onze onbekendheid en afgelegenheid moeten een prikkel te meer zijn om ons aan te sluiten aan de communicatie en de industrie te ontwikkelen. Spr. zal stemmen voor het voorgestelde subsidie.

De heer van Ittersum acht het van het hoogste belang, dat het vee ook uit deze provincie naar de tentoonstelling van Parijs worde gebragt. Om dit te bevorderen zal hij voor

het subsidie stemmen. Spr. meent, dat men de menschen bij de hand moet vatten om het goede tot stand te brengen, dat men voor het deelnemen aan de tentoonstelling van hier als voor eene eerste proeve de weg gemakkelijk moet maken, men zal de landbouwer, eens de voordeelen van die deelneming hebbende leeren inzien, later ook zonder subsidie op den goeden weg ter ontwikkeling van den provinciaalen veestapel blijven voortgaan.

De heer HOOITES is tegen het subsidie aan de commissie van landbouw; volgens hem zou ieder industriëel zich met gelijk regt om dergelijk subsidie tot de staten kunnen wenden. Ook meent hij dat de energie wordt uitgedoofd, als men telkens subsidiën geeft.

De heer SCHILTHUIS komt tegen dit gevoelen op. Wanneer een industriëel zijn fabrikaat naar de tentoonstelling opzendt, dan kan dit alleen tot zijn eigen voordeel strekken, maar een landbouwer zal door de opzending van vee niet zoozeer zijn eigen voordeel als wel de belangen der provincie bevorderen.

Het eerste punt der conclusie wordt hierop in omvraag gebragt en met 27 tegen 7 stemmen aangenomen. (*Tegen*: de heeren *Tonckens*, *Hooites*, *Mesdag*, *R. A. Quintus*, *Borst*, *Groenman* en *Noordhof*.)

Het tweede punt, strekkende tot wijziging en aanvulling der begrooting voor 1857, wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

d) de voorgestelde concept-besluiten tot wijziging en aanvulling der begrooting voor 1857, welker behandeling verschoven was tot die van het vorenstaande onderwerp en nu, op voorstel van den voorzitter, buiten verdere behandeling worden gelaten.

e) de verzochte vergrooting van den Tilburgspolder, — *f*) de verzochte vergrooting van den tweeden polder te O. Pekela — en *g*) het concept-reglement voor het opgerigte waterschap te Tjamsweer. — Omtrent deze drie wordt conform de conclusie in toestemmenden zin besloten.

Hierop wordt nog bij monde van den heer VELTMAN rapport uitgebragt omtrent de missive van het bestuur der Noord-Willemskanaalmaatschappij, tot ontheffing der bepaling van de hoogte der dijken langs het Horensche diep. — Daar het bestuur de mindere noodzakelijkheid der bepaalde hoogte o. a. grondt op de afsluiting van het Reitdiep, merkt de commissie op, dat het Noord-Willemskanaal binnen 2 à 3 jaren zal voltooid zijn, terwijl de afsluiting van het Reitdiep eerst over 6 jaren zal kunnen geschieden, zoodat er dan nog altijd 2 à 3 jaren tusschen verloopen zullen, dat die reden niet bestaat. Verder meent de commissie te moeten opmerken, dat in de eerste jaren de dijken nog aan verzakking zullen onderhevig zijn en dat men in dezen meer moet letten op de veiligheid der ingelanden dan op eenige meerdere of mindere kostbaarheid der uit te voeren werken.

Zij aarzelde dus een bepaald voorstel te doen zonder vooraf het gevoelen van den hoofdingenieur gehoord te hebben. Na mededeeling van het antwoord en de opmerkingen van dezen adviseert de commissie te besluiten, dat de dijken ten oosten van het Horensche diep van af de steenen beeren te Groningen tot 2000 el ten zuiden tot op 1.85 el boven Winschoterpeil worden gebragt en 5000 el verder tot 1.60 el en verder tot die hoogte te brengen en overigens waar de thans bestaande westelijke dijk hooger is, die meerdere hoogte te behouden, altijd onder gehoudenheid der maatschappij om wanneer dit noodig mogt bevonden worden, de dijken tot de vroeger bepaalde hoogte te brengen. — Ter visie, om morgen in behandeling genomen te worden.

Nadat de heer WELT op zijne vraag door den voorzitter ingelicht was tot welke afdeeling hij behoorde, wordt de zitting gesloten. — De volgende vergadering zal morgen op het gewone uur gehouden worden.

AANBESTEDING en VERKOOPING.

GRONINGEN, 17 November. Heden morgen had aan het gouvernementshuis de aanbesteding plaats van het drukken en leveren van materialen ten dienste der administratie van het massaal fonds voor het dienstjaar 1857. Hierop waren 10 biljetten ingekomen, als: P. W. VAN HEIJNINGEN BOSCH voor *f* 299; A. L. SCHOLTENS *f* 298; P. S. BARGHOORN *f* 297,56; J. H. GEERTSEMA *f* 295,47½; Erven C. M. v. BOLHUIS HOITSEMA *f* 290; E. MEURS FRANKEN *f* 283,99; M. DE WAAL *f* 279; I. en J. OPPENHEIM *f* 274,90; F. J. U. H. WITTE *f* 273, en J. OOMKENS *f* 264,50; allen te Groningen.

Mede had dezen morgen in het raadhuis de verkooping bij inschrijving en opbod plaats van: 1) de houten loskraan staande aan de zuidzijde der Noorderhaven, nabij de ijzeren loskraan, waarvan hoogste bieder werd C. H. WIERINGA, te Groningen, voor *f* 230; — 2) de houten loskraan vroeger gestaan hebbende aan de westzijde van het Winschoterdiep, nabij den Kostersgang, waarvan dezelfde hoogste bieder werd voor *f* 42.

KERKNIEUWS.

KOLHAM, 17 Nov. Ten einde te voorzien in de vacante predikantsplaats alhier, was door den kerkeraad een tweetal, bestaande uit de heeren J. COOL, kand., en dr. HOFSTEDE DE GROOT, pred. te Rottum, aan den heer collator ter electie aangeboden; doch deze zwarigheid makende hieruit eene keuze te doen en wel omdat de laatst genoemde, nog slechts weinige maanden predikant zijnde, niet beroepbaar was — zoo is dezer dagen door den kerkeraad een nieuw tweetal, en wel van bovengenoemden kand. J. COOL en ds. MULLER SISSINGH, pred. te Ten Boer, geformeerd en aan z. h. w.geb. opgegeven.

UITHUIZEN, 16 Nov. Het orgel in de kerk der Hervormde gemeente alhier, werd heden wederom voor het eerst gebezigd bij het godsdienstig gezang, nadat de gemeente gedurende ruim een jaar van hetzelve was verstoken geweest wegens de belangrijke vernieuwingen en vergrootingen daaraan bewerkstelligd door de heeren VAN OECKELEN EN ZONEN, welke ook in dezen wederom hunne kunde, naauwgezetheid en onbaatzuchtigheid hebben aan den dag gelegd.

Dit orgel is thans een der beste en grootste in onze provincie met die van Veendam, Midwolde, Zuidbroek, Noordbroek, Leens, Uithuizermeeden, Eenrum en Noordwolde, hebbende twee clavieren en vrij pedaal.

— Tot predikant bij de Herv. gemeente te Huizen is beroepen ds. W. KRAIJENBELT, pred. te Overschie.

— Bedankt: voor het beroep naar Oldenbroek, ds. J. H. GULDENARM, te Engwierum; = voor die naar Bergschenhoek en naar Opheusden, ds. J. J KNAP te Putten; – voor dat naar Hilversum, ds. J. J. VAN TOORENENBERGEN te Vlissingen.

— Naar men verneemt, zijn in dit jaar uit het fonds voor de schraalste predikantstractementen, in de classis Appingedam toelagen verleend aan de predikanten te Meethuizen, Lellens en Garrelsweer.

— Door Z. M. den Koning is bij besluit van den 31sten Oct. l.l., no. 95, voor den bouw eener nieuwe kerk voor de Herv. gem. te Gasselternieveen, een subsidie ten bedrage van *f* 2400,00 verleend.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 18 *November*.

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½	pCt.	62$\frac{1}{16}$.
Dito Dito	» 3	»	74⅞.
Dito Dito	» 4	»	93$\frac{1}{16}$.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	73¼.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	38⅛.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	82⅛.
Dito Nation. Metall.	» 5	»	74¾.
SPANJE Onbep. St.	» 1¼	»	22$\frac{1}{16}$.
Dito Binnenl	» 3	»	36$\frac{1}{16}$.
PORTUGAL	» 3	»	43$\frac{1}{16}$.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	102⅛.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	101¾.
Dito bij *Hope*	» 4	»	83⅞.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	83¼.
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	93$\frac{1}{16}$.
Dito 6de serie	» 5	»	95¼.

LONDEN, 18 *November*. Consols 93⅜.

PARIJS, 18 *November*. Fransche 3 pCt. 67.10.

WEENEN, 18 *November*. Metalliek 5 pCt. *f* 81¼. Nat. Leening *f* 83¼. Wissel op Londen *f* 10.17. Zilver *f* 8.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

TEXEL 15 Nov., *Wiersma* Stad Haarlem, v. Bordeaux n. Hamburg, als bijlegger, met verlies van zeilen.

VLIE 11 Nov., *Bremer* Antje, Frederikstad.

HELVOET 15 Nov., *de Boer* Elisa, Cagliari; *Beerts* Gesina Cath., Petersb.; *van Ingen* Anna Geertruida, Libau; *Duin* Jantina Frouw., Dantzig; *Gooswns* Arend, Bergen.

VLISSINGEN 13 Nov., *van Duinen* Regina, v. Bergen n. Rott., als bijlegger; — 14 *Glim* Hendrika Margaretha, Bordeaux.

RIO GRANDE 27 Aug., *Koster* Zeeploeg, Hamburg.

CALCUTTA 2 Oct., *Ruhaak* Cornelis Smit, Melbourne.

ST. VINCENT 4 Oct., *Kroll* Schouwen, Swansea.

IBRAILA 16 Oct., *van der Velden* Levant, Konst.

MESSINA 3 Nov., *ten Cate* Corneliszoon, Palermo; om voor Londen te laden.

GIBRALTAR 31 Oct., *den Breems* Vereeniging, Vlaardingen.

BAYONNE 6 Nov., *Scholtens* Alida Ikina, Koningsb.

ROUAAN 11 Nov., *Oosterveld van Wijk* Jantje, Stettin.

LONDEN 12 Nov., *Kramer* Harmonie en *Naatje* Alberdina Edsina, Petersb.; *Topzant* Martha, Randers.

Bij DUNGENESS 12 Nov., *van Meeteren* Merapie, v. Vlissingen n. Oostindië.

Bij WIGHT 9 Nov., *Driest* Wildeman, alles wel aan boord.

FALMOUTH 12 Nov., *Gust* Antonia Francina, Ibraila.

GLOUCESTER 11 Nov., *Bossinga* Beerendina, Gron.

BREMERHAVEN 14 Nov., *Feiken* Alida en *Visser* Vr. Tietje, Hamb.

CUXHAVEN 12 Nov., *Kuipers* Vr. Maria, Dantzig.

ALTONA 12 Nov., *Mulder* Hiskia, Newc.

TRAVEMUNDE 13 Nov., *de Jonge* Diewerdina, Newc.

DANTZIG 11 Nov., *van Weerden Poelman* Doethea Christ., Leith.

LANDSCRONA 12 Nov., *Puister* Rieka, Koppenhage.

STOCKHOLM 19 Nov., *Breeland* Gesina Henderika en *Kwint* Anna Beerendina, Petersb.

SANDHAMN 9 Nov., *Lukens* Gesina Johanna en 10 *Thaden* Anke Berg, Petersb.

KROONSTAD 5 Nov., *Huizing* Delia, Delfzijl.

Vertrokken.

AMSTERDAM 14 Nov., *Wegener* Petersburg Paket, Livorno; — 15 *Bakker* Sagitta, Suriname; *Huisman* Nina, Livorno.

BUENOS AYROS 5 Sept., *de Jonge* Malvina, Gualequycha.

RIO DE JANEIRO 24 Sept., *Vogel* Alida Henriëtte, Montevideo; — 10 Oct. *Nijman* Komeet, Montevideo.

TRIEST 10 Nov., *Boon* Aurora, Antwerpen.

CHARLESTOWN 11 Nov., *Smit* Margiena, Antwerp.; *Kiers* Juffer Garrelts, Hamburg.

BREMERHAVEN 12 Nov., *Top* Onderneming, Carlshamn.

MEMEL 10 Nov., *Ploeg* Jacoba Christina, Harlingen.

DANTZIG 10 Nov., *Boswijk* Afien Smit en *Goosens* Gerardina Klas., Delfshaven; *Bekkering* Christina, Gron.; *Broekema* Afiena, Bremen; — 11 *Kwint* Jantina, Harl.; *Kremer* Goede Verwachting, Emden.

KROONSTAD 5 Nov., *Jonkhoff* Goudvisch, Amst.; *Verstok* Regina Elisabeth, de Maas; *Moesker* Herstelling, *Poste* Unie en *Klein* Concordia, Londen; *Hoetjer* Anna en *de Groot* Klasina Arendina, Elsen.

RENDSBURG 10 Nov., *Pronk* Gesina, Amst.; *v. d. Veen* Goede Hoop, Malmö; *Balk* Jacomina en 11 *Broekema* Ida Hillechiena, Delfshaven; *Rosema* Engelina Jantina, Bordeaux; *Glim* Willemtina en *van der Wall* Froukje, Schiedam; — 12 *Drewes* 2 Gezusters, Aarhuus, — 13 *Meijer* Alida Margaretha, Dordrecht.

HOLTENAU 11 Nov., *de Vries* Wobbegiena, Bordeaux.

In lading.

LONDEN 11 Nov., *Oldendorp* Kijkduin, Bat.; — 13 *Kappen* Jonge Willem, Antw.

LIVERPOOL 12 Nov., *Mets* Verwachting, Amst.

Zeilklaar.

LONDEN 12 Nov., *Drent* Anna Catharina, Amst.; *Borgman* COrnelius Dasse Viëtor en *Stuit* Geerdina, Antw.

LIVERPOOL 11 Nov., *Bondix* Quatre Bras, San Francisco.

TERMUNTERZIJL, 16 Nov. Binnengekomen 10 Nov., *Rozenbeek* de 4 Gebroeders en 12 *Zoutman* de Jonge Wigcher, Noorw.; — 15 de 2 Gebroeders, Stolpemunde.

Vertrokken 15 Nov., *Kuipers* Grietje Huisman en *van Bijssum* Geziena, Delfzijl.

Zeilklaar 16 Nov., *Ugen* Anna Sieberdina, Delfzijl.

DELFZIJL, 17 Nov. Binnengekomen 11 Nov., *Puister* Vr. Maria, Bremen; — 12 *Dauws* Venus, Oldenb.; *Albers* Hofnung, *Ihnen* Diederich en *Mudder* Margar., v. de Zijl; *Geltes* 2 Gezusters, Brem.; — 14 *Dierks* Fenna en *Siemers* Vr. Frouke, v. de Zijl; *Panjer* Vr. Wijka en *Sterk* Vr. Jakoba, Bremen; — 15 *Lovius* Trekvogel, Emden; *Lever* Alberdina, v. Dantzig n. Amst., met gebroken giek en meer andere schade.

Vertrokken 12 Nov., *Oetzes* de Hoop, Emden; *Bolmeijer* Uit Vriendschap, Leer; *de Vries* 5 Gezusters, Bremen; *Kloekers* Lauwerzee, Newc. en Nickerie, is heden van de reede weder in de haven gekomen.

ZOUTKAMP, 15 Nov. Zeilklaar: *Balkema* Juffer Grietje, Yarmouth.

GRONINGEN, 17 Nov. Binnengekomen het nieuwgebouwde brikschip Wubbo en Willem, groot p. m. 200 ton, kapit. *J. Bontekoe*, v. Sappemeer, gebouwd bij *L. Wildervank*, te Hoogezand.

HARLINGEN, 14 Oct. Het schip Sophia Maria, kapit. *Boije*, van Amsterdam naar Newcastle, is alhier met verlies van ankers en kettingen binnengeloopen, zijnde van de Vliereede weggestormd; moet lossen om nagezien te worden.

SCHIERMONNIKOOG, 15 November. In den afgeloopen nacht strandde alhier, bij woedenden storm uit het N.N.W., het schip Hinderika Catharina, kapit. *F. K. Faber*, beladen met hout, komende van Noorwegen en bestemd naar Dokkum. De kapitein, hier te huis behoorende en dus zeer bekend zijnde, heeft met hoog-watergetij aan eene geschikte plaats kunnen stranden. Bij het vallen van het water, heden in den vroegen morgen, kwam hij met zijne onderhoorige manschap in het dorp; zijnde derhalve geheel de equipage gelukkig behouden. — Daar het schip zeer hoog op het strand zit, is reeds heden met het bergen van tuigaadje en lading een aanvang gemaakt. Waarschijnlijk zal het, na gelost te zijn, weder kunnen worden afgebragt.

NIEUWEDIEP, 15 Nov. Het schip 's Gravenhage, kapit. *Nink Blok*, van Akyab naar Amsterdam, alhier binnen, is vol water geloopen en met achterschip gezonken; men is bezig de lading te lossen.

FALMOUTH, 14 Nov. Het schip Hendrika, kapit. *van Aalborg*, van Rotterdam naar Bengalen, is alhier zwaar lek binnengeloopen.

REVAL, 7 Nov. Het schip Catharina Jantina, kapit. *Potjer*, van Petersburg naar de Noordzee, bij Nargen gestrand, is in den nacht van den 3den dezer geheel verbrijzeld; een gedeelte der lading en ongeveer 100 zakken haver zijn geborgen.

PETERSBURG, 13 Nov. Het weder is zachter; twee schepen zijn reeds vertrokken en zullen door meer andere gevolgd worden.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

11 Nov. *Bakband*, Alberdina, v. Riga n. Emden, m. balken.
Brons, Juffer Ellegonda, v. Stettin n. Termunterzijl, m. hout.
Walker, Maria, v. Libau n. de Maas, m. granen.
Pinksterboer, Gesina, v. Koningsb. n. Fisherrow, m. lijnzaad.
Molema, Paulus, v. Stettin n. Londen, m. talk.
12 — *Botje*, Gesina Alida, v. Petersb. n. de Noordzee, m. haver.
Klein, Maria, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Visker, Johannes Hermanus, v. Antw. n. Libau, m. ballast.
Kolk, Jonge Boll, v. Riga n. Antwerpen, m. vlas.
Kenter, Willem Cornelius, v. Petersb. n. Bremen, m. talk.
de Boer, Catharina, v. Riga n. de Maas, m. gerst.
Klein, Aeolus, v. Petersb. n. Harlingen, m. rogge.
Postema, Martha, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Feijen, Stella Maris, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Teensma, Aukjen, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Faber, Johanna Wilhelmina, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Molenaar, Pollux, v. Petersb. n. Amst., m. rogge.
13 — *van Wijk*, Anna en Arnoldina, v. Pernau n. de Maas, gerst.
Meijer, Industrie, v. Riga n. Leer, m. lijnzaad.
Vos, Stientje Maria, v. Riga n. Antw., m. lijnz.
Karst, Lambertha, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Smit, Antje, v. Riga n. Antw., m. hout.
Stenger, Anna Margr. Adriana, v. Petersb. n. Holl., m. rogge.
Bakker, Arentina Jacoba, v. Riga n. Hull, m. hout.
Coerkamp, Eersteling, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Ruiting, Elsina Catharina, v. Koningsb. n. de Maas, m. gerst.
Arema, Vrije Fries, v. Riga n. Engeland, m. vlas.
Alberts, Gesina Jantina, v. Koningsb. n. Aberdeen, m. tarwe.
Mulder, Afina Agatha, v. Riga n. Amst., m. hout.
Giezen, Jufvr. Hillegonda, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
v. d. Wal, Cornelia, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
Giezen, Twee Gezusters, v. Petersb. n. Nerva n. Amst., m. balken.
Ekamp, Welvaart, v. Petersb. n. Engeland, m. haver.
Hazewinkel, Clipper Galjoot, v. Petersb. n. Gron., m. lijnz.
Biese, Alida Hendrika, v. Libau n. de Maas, m. gerst.
v. d. Wal, Alida Cath., v. Koningsb. n. Dundee, m. tarwe.
Veenhuizen, Bougina Lammech., v. Libau n. de Maas, gerst.
Bakker jr., Catharina, v. Petersb. n. Holland, m. rogge.
14 — *Meihuizen*, Jantje Nanninga, v. Petersb. n. de Noordz., rogge.
Duiven, Herstelling, v. Petersb. n. Amst., m. rogge.
Teensma, Jonge Brechtus, v. Petersb. n. Amst., m. rogge.

De wind den 11 Nov. O., O.N.O.; den 12den O.N.O., O.Z.O.; den 13den N.O., O.N.O.; den 14den Z.W.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

TEXEL 16 Nov., *v. d. Zee* 3 Vrienden, Tjilatjap; *Reinders* Jacoba Gesina, Sunderl.; — 17 *Helmers* Dolphijn, Drammen; *Pothuis* Thia, Oudsoen; *Meijer* Piet Hein, Petersb.; *de Jonge* Jantina, Dantzig; *Meijboom* Frederik Hendrik, Uleaborg; *Mooi* Welvaart en *Carst* Tweelingzusters, Bat.

VLIE 14 Nov., *Mulder* Harmonie, Dantzig.

LONDEN 15 Nov., *Stuitvoet* Annechina Harmina, Gothenburg.

Bij PENZANCE 12 Nov., *Zeijlen* Harmonie, v. Rott. n. Liverpool.

LIVERPOOL 15 Nov., *Kruyt* Schoonderloo, Rangoon.

GIBRALTAR 4 Nov., *den Breems* Kooph. en Zeevaart, Vlaardingen.

ST. UBES 1 Nov., *Valkenier* Luit.-Admir. Callenburg, Lissabon.

COLOMBO 6 Oct., *van Hemert* de Zwaan, Liverpool.

CALLAO 11 Oct., *Rotgans* Koerier en *Vos* Beurs v. Rott., Chinca.

SURINAME 20 Oct., *Wijgers* Amicitia en 21 *Groenewoud* Susanna, Amsterdam.

Vertrokken.

GRAVESEND 13 Nov., *Kaiser* Electra, Sydney.

FALMOUTH 14 Nov., *v. d. Valk* California, v. Patras n. Lond.

CARDIFF 13 Nov., *ter Bruggen* Vrede, Singapore.

HARTLEPOOL 13 Nov., *Wuip* Stad Schiedam, Ceylon.

LIVERPOOL 14 Nov., *Bondix* Quatre Bras, San Franc.

CETTE 9 Nov., *Veldhuis* Monnikendam, Hamb.

TRIEST 11 Nov., *v. d. Weyden* Johanna Hendr., Rott.

PATRAS 30 Oct., *v. d. Wijk* Annechina, Fiume.

IBRAILA 26 Oct., *Bts* Stad Sluis en *Dekker* Henriette Louise, Falmouth.

Zeilklaar.

LONDEN 14 Nov., *Bontekoe* Zeemeeuw, Livorno.

LIVERPOOL 15 Nov., *de Jonge* Margar. Arent., Triest.

NEWCASTLE 14 Nov., *Dijker* Henriette, Cadix; *van Veen* Auguste, Konst.

GIBRALTAR 4 Nov., *den Breems* Vereeniging, Malaga.

SURINAME 13 Oct., *Klint* Wilhelmina en *Brouwer* Wybrandus Udo, Amst.

AMSTERDAM, 17 Nov. Het Nederl. schip Vrouw Margaretha, kapit. *Onnes*, van Frederikstad met hout naar Edam, is den 14den dezer bij Egmond gestrand. — Ook is den 17 dito bij Egmond gestrand de kof Trekvogel, kapit. *Janninga*, van Rotterdam naar Newcastle; het volk is gered.

HULL, 13 Nov. Het schip Maria Janna Jacoba, kapit. *van Veen*, is op Kilnsea gestrand en zal waarschijnlijk weg zijn.

KOPPENHAGE, 14 Nov. De kof Concordia, kapit. *Blijstra*, v. Pernau met rogge en gerst naar Schiedam, is den 9den dezer bij Duerodden, in het Paulsker-kerspel gestrand. De equipage is gered, doch het schip zal waarschijnlijk weg zijn.

SCHEEPSVRACHTEN.

GRONINGEN, 18 Nov. Naar Hull tot 20 sh. p. 16 quarters haver, 27 sh. p. 10 qr. boonen, beide met 10 pCt. Naar Stockton 26 sh. en 10 pCt. p. 10 qr. haver.

HANDELSBERIGTEN.

Prijs van het Grof Roggenbrood.

GRONINGEN, 17 *November* 1856.

4 Nederl. ℔ 41 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 18 *November*.

TARWE.		GERST.			
Oude 70 ℔ *f*		N.Winter 52 ℔ *f*	4,80	Zw. Voer 40 ℔ *f*	3,40
N.Oml.1856 66 -	8,00	- 54 - -	5,30	- - 42 - -	3,60
- - 68 - -	9,90	- 56 - -	5,80	- - 44 - -	
- - 70 - -	10,00	Zomer 54 - -	4,80	**BOONEN.**	
- Old. 66 - -	7,50	- 56 - -	5,30	Paardeb. *f* 6 a *f* 6,50,90	
- - 68 - -	8,50	Knobbe 60 - -	6,15	Gr. Erwt. *f*	
- - 70 - -	9,50	- 62 - -	6,55	Graauwe dito *f*	
- - - -		**HAVER.**			
ROGGE.		N. Dikke 36 ℔ *f*		**ZADEN, ENZ.**	
N. Inl. 60 ℔ *f*	5,70	- 38 - -		Old. Kools. *f* 12 tot *f* 14,75	
- 62 - -	6,20	- 40 - -	3,30	Oml. dito *f* 12 tot *f* 15,50	
- 64 - -	6,80	- 42 - -	3,50	Zomerzaad *f* 9 a 11¼	
Oude 66 - -	7,50	- 44 - -	3,70	G. Mosterdz. *f* 8 tot *f* 11,50	
BOEKWEIT.		- 46 - -	3,90	Lijnzaad *f*	
N.Gr.Zd. 60 ℔ *f*	5,85	- 48 - -	4,10	Dederzaad *f* 7 tot *f* 9,50	
- - 62 - -	6,35	- 50 - -	4,30	Gr. Gort *f* 10, 50, *f* 11	
- - 64 - -	6,85	N.W. Voer 36 - -	2,85	Parel dito *f*	
- Zw. - 60 - -	5,65	- - 38 - -	3,05	Raapolie per vat *f* 51	
- - 62 - -	6,15	- - 40 - -	3,25		
64 - -	6,65	N. Zw. - 36 - -	3,00		
- 66 - -		- - 38 - -	3,20		

Tarwe met geringen handel. — Rogge 10 cent lager verkocht. — Boekweit ruim prijshoudend. — Gerst ruimer ter veil en tot bovenstaande verlaagde prijzen nog moeijelijk te plaatsen. — Haver mede 15 cent lager afgegeven. — Boonen slap. — In Zaden bijna niet omgegaan. — Gort stil.

AMSTERDAM, 15 *Nov*. Hennep. Bij partij werd gedaan in Riga Poolsche fijne Rein *f* 65, dito Rein *f* 64, dito Uitschot *f* 61, Petersb. Rein *f* 63 a *f* 63½, en bij gerijf Petersb. Uitschot *f* 59, Petersb. Halfrein *f* 55; Riga Poolsche Pas *f* 60 a *f* 61, dito lange bruine Pas *f* 59.

AMSTERDAM, 17 *Nov*. Poolsche en roode Tarwe bij kleinigheden als voren, Kubanca bij gerijf iets lager: 130 ℔ n. b. Pools. *f* 480; 129 ℔ dito *f* 480; 128 ℔ o. dito *f* 490; 129 ℔ j. dito *f* 473; 128 ℔ dito *f* 473; 127 ℔ dito *f* 450; 129 ℔ dito *f* 455; 125 ℔ dito *f* 450; 126 ℔ mindere dito *f* 420; 121 ℔ dito *f* 400; 127 ℔ roodb. dito *f* 410; 130 ℔ o. Rost. *f* 500; 126 ℔ Lubecker *f* 440; 125 ℔ o. Rijn *f* 430; 125 ℔ dito *f* 383 aan de Zaan; 127, 128 ℔ n. Geldersche *f* 385, *f* 390; 130 ℔ n. Bovenl. *f* 400; 156 ℔ dito *f* 380; 155 ℔ dito *f* 365; 133 ℔ Kubanka *f* 390. — Gedr. Rogge wat lager, ongedr. in een doen: 118, 119 ℔ Arch. *f* 230, *f* 233; 119 ℔ dito *f* 236, *f* 239; 119 ℔ Petersb. *f* 234; 116, 118 ℔ dito *f* 225, *f* 229; 126 ℔ Amerik. *f* 260; 146 ℔ n. Inl. *f* 260; 118 ℔ jar. dito *f* 220. — Gerst: 94 ℔ Winter *f* 178. — Haver, ligte soorten flaauw, mooije zware in een doen: 80 a 82 ℔ fijne *f* 130 a *f* 135. — Boekweit hooger verkocht: 118 ℔ Amersf. en Nijkerk. *f* 240.

Koolzaad traag in een doen: Holst. 58 en 73 p. vl.; op 9 vat in Nov. 84½ p. vl.; April 85 p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering in een doen: op 6/w. *f* 53,50; vlieg. *f* 52; Dec. *f* 51,25 a *f* 51,50; Mei 1857 *f* 47—*f* 47 a *f* 47,25. — Lijnolie dadelijk en op levering niet williger: op 6/w. *f* 45; vlieg. *f* 43,75; Dec. *f* 43,75. — Hennepolie op 6/w. *f* 48,25; vlieg. *f* 47. — Raapkoeken *f* 100 a *f* 105. — Lijnkoeken *f* 9¼ a *f* 14.

ROTTERDAM, 15 *Nov*. Boekweit: Holst. *f* 220.

Van den 17*den*. Tarwe: Zeeuwsche niet ruim ter markt; in den beginne iets lager afgegeven doch later tot vorige prijzen goed opgeruimd. Roode met kleinen handel meest in een doen. — Rogge: Zeeuws. als voren traag van de hand. Overige soorten met zeer weinig omgang. — Boekweit minder aangevoerd *f* 6 a *f* 8 hooger. — Gerst schaarsch ter markt en tot ruim vorige prijzen met goede vraag. — Haver en Erwten prijsh. — Paardeboonen tot 20 ct. lager vlug van de hand gegaan. Bruine dito in de mindere soorten 25 ct. lager. Witte dito door kleinen toevoer ruim prijsh. — Koolzaad 1 p. vl. lager.

SCHIEDAM, 15 *November*. Moutwijn *f* 24; Jenever *f* 29,50; Amst. Proef *f* 30,75.

LONDEN, 14 *Nov*. De graanmarkt was heden schraal bezocht, desniettemin was er goede vraag voor mooije witte inl. Tarwe tot de volle prijzen van l.l. Maandag, alle overige kwal. waren verlaten. — Gerst lusteloos. — Boonen en Erwten onveranderd. — Haver vast op de vorige notering.

Van den 17*den*. Tarwe bij ruimen aanvoer vast; Haver flaauw.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 18 *Nov*. De prijs der Boter was heden als volgt: 1ste soort *f* 43¾; 2de soort *f* 41 a *f* 41½.

LEEUWARDEN, 14 *November*. De prijs der Boter was heden *f* 47,50.

AMSTERDAM, 17 *Nov*. De prijs der Boter was heden als volgt: Vriesche *f* 51 a *f* 53; Kuinder *f* 50 a *f* 52; Kamper *f* 52 a *f* 54; Deventer *f* 46 a *f* 49; Zwolsche *f* 48 a *f* 51.

LONDEN, 15 *Nov*. De aanvoer van Boter bedroeg: van Harlingen 5335 v., Havre 781, Ostende 1223, Antwerpen 177, Rott. 2216, Hamburg 428, Emden 51, Leer 623. Vreemde Boter met matige vraag. De noteringen zijn: beste Vriesche 112 a 114 sh., surplus 104 a 106 sh., 2de soort 90 a 94 sh., beste Hollands. 94 a 98 sh., Emden en Leer 102 a 104 sh., Holst. en Kiels. 108 a 114 sh., Fransche 90 a 92 sh.

VEEMARKTEN.

WINSCHOTEN, 17 *Nov*. Het aangevoerde vee op de markt van heden was gering en er werd niet veel handel gedreven, zoodat het meeste onverkocht is teruggevoerd.

GRONINGEN, 18 *Nov*. Het ter markt gebragte vee was op verre na niet zoo veel als l.l. Dingsdag. Er waren veel koopers, maar weinig handel, daar te hooge prijzen werden gevraagd, opzet-vaarzen van *f* 70 tot *f* 100; vaalmelkten traag, van *f* 80 tot *f* 110 a *f* 140; vetten van 22 tot 25 cts. de 5 ons; schapen ruim ter markt, doch niet veel verkocht; de aanvoer van jonge varkens was tamelijk en werd in dat artikel veel handel gedreven, van *f* 8 tot *f* 16 a *f* 28.

LEEUWARDEN, 14 *Nov*. De markt was heden goed voorzien, en de handel levendig, vooral in melk- en kalfbeesten; er waren aangevoerd 400 a 500 vette, 700 a 800 melk- en kalfkoeijen, alsmede 200 landkalvers, die insgelijks gereede koopers vonden; vette kalvers niet ter markt; 200 varkens, prijshoudend, alsmede 360 schapen, die minder vlug van de hand gingen.

LONDEN, 14 *Nov*. Aan de veemarkt golden puike groote ossen 3 sh. 6 d. a 4 sh. 2 d. en Schotsche 4 sh. 4 d. a 4 sh. 8 d. per 8 pond.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 17 *November*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 62¾, 63$\frac{1}{16}$, 62¾; Dito Dito 3 pCt. 74$\frac{13}{16}$, 74⅞, 74$\frac{13}{16}$; Dito Dito 4 pCt. 93$\frac{13}{16}$, 93⅞, 93$\frac{13}{16}$; Handelmaatsch. 4½ pCt. 130, 130½, 130. — SPANJE, Onb. Stukk. 1¼ pCt. 22$\frac{11}{16}$, 22$\frac{13}{16}$, 22⅞; Dito 3 pCt. 40⅜, 40¼; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 36⅛, 36⅜, 36$\frac{11}{16}$; Coupons-Bewijzen 5$\frac{5}{16}$, 5$\frac{7}{16}$; Amort. Schuld 6$\frac{1}{16}$. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 43⅞, 44, 43⅞. — RUSLAND, Oblig. *Hope en Co.* 1798 en 1816 5 pCt. 102⅛, 102⅞, 102⅛; Dito 1828 en 1829 pCt. 101⅝, 101¾; Dito 4½ pCt. 92⅛, 92⅞; Dito bij *Hope* 4 pCt. 83¾; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 83⅜; Dito v. Inschr. in Assign. 6 pCt. 62⅛, 62⅛. — POLEN, Cert. 4 pCt. 76, 76⅛; Dito Aand. m. Loting 500 fl. *f* 152½.

OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 73¼, 73½, 73$\frac{5}{16}$; Dito Nation. 5 pCt. 74$\frac{9}{16}$, 74$\frac{13}{16}$, 74$\frac{11}{16}$; Dito Nieuwe 1847 2½ pCt. 38⅛, 38$\frac{5}{16}$, 38¼; Dito 1851 en 1852 2½ pCt. 38⅛, 38$\frac{5}{16}$, 38⅛; Dito Nieuwe en Dito 1854 5 pCt. 82$\frac{11}{16}$, 82$\frac{13}{16}$, 82$\frac{11}{16}$; Weenerb. bij *Goll en Co*, 5 pCt. 78¾; Dito 4 pCt. 61¼; N. Loten v. 250 fl. 1854 *f* 345, *f* 347; Dito 1854 *f* 310; Denem. 5 pCt. 100½; Bras. 1839 96¼; Mexik. 20¼, $\frac{5}{16}$; Dito Onb. 20¼, $\frac{5}{16}$; Gren. 20⅘, 21, 20⅞; Dito Onb. 20⅘, 21, 20⅞; Dito Uitg. 6¼; Ecuador Onb. 13$\frac{13}{16}$; Venez. 33¼, 34, 33⅝; Dito Onb. 33½, 34, 33⅝; Dito Uitg. 14¼, $\frac{5}{16}$; 5 pCt. Russen bij *Stieglitz* 5de Serie 93¼; Dito 6de Serie 95$\frac{1}{16}$, ¼, $\frac{1}{16}$.

Integralen, waarvoor in den beginne hoogere koersen besteed werden, blijven ten slotte, evenals de overige soorten van Holl. fondsen, nagenoeg op hunne vorige slotkoersen. — In vreemde effecten was de

stemming over het algemeen gunstig, bij zeer levendigen handel in Oostenr. en Spaansche.

Spaansche Cred. *f* 51¼, *f* 52¼; dito bij *Rothsch. f* 115, *f* 116.

Koers van het Geld: Beleen. 5; Prolong. 5; Disc. 5 pCt.

Laatste prijzen te 5 uur: Integralen 62¾; Spaansche 1¼ pCt. 22¾; Binnenl. 3 pCt. 36$\frac{1}{16}$; Metall. 5 pCt. 73$\frac{1}{16}$.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

50jarige Huwelijksvereeniging
van
ALBERT H. TIMMER
en
EISKE ELLENS.
GRONINGEN, 17 November 1856.

*** Getrouwd:
D. J. SOMERDIJK, van *Schouwerzijl*, *Scheepskapitein*,
en
H. LUGIS.
GRONINGEN, 15 November 1856.

*** Bevallen van eene *DOCHTER* S. E. W. FELDBRUGGE—VINKE.
GRONINGEN, 16 November 1856.

*** GRONINGEN, 17 November 1856. Heden beviel van een' *ZOON* F. G. REILINGH, geb. RENEMAN.

*** Bevallen van een' ZOON JACOBA HERMINA BEVERSEN, geliefde Echtgenoot van
D. H. M. VAN LESSEN.
GRONINGEN, 17 November 1856.

*** Bevallen van eene DOCHTER L. VAN DIJKEN, geliefde Echtgenoot van
H. MARRINK.
GRONINGEN, 17 November 1856.

*** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapen DOCHTER E. HARKEMA, geliefde Echtgenoot van
P. ARKEMA ALTING.
GRONINGEN, 17 November 1856.

*** Heden beviel van een' welgeschapen ZOON S. H. BOER, geliefde Echtgenoot van
R. NIEHOFF,
Logementhouder in de Herberg Lopperzum.
GRONINGEN, 17 November 1856.

*** Op den 11den November 1856 overleed te *Keulen*, tot diepe droefheid zijner Echtgenoote en twee Kinderen, de Wel Edel Gestrenge Heer JOHANNES FREDERIK WILLEM VEEREN, in leven *Gepensioneerd Kapitein der Infanterie*, wonende te *Groningen*.

*** Na eene langdurige ziekte ontsliep heden avond, zacht en kalm, onze hartelijk geliefde oudste Zuster, GEERTRUIDA JENES SIJTSMA, in den ouderdom van bijna 40 jaren.
BAFLO, 16 November 1856.
M. SIJTSMA.
Uit aller naam.

Eenige kennisgeving.

*** Heden in den vroegen morgen overleed, na eene kortstondige ongesteldheid, tot mijne en mijner Kinderen diepe droefheid, mijn geliefde Echtgenoot, JAN ENGELHARD, in den ouderdom van ruim 64 jaren.
AMSTERDAM, 14 November 1856.
E. H. JOOSTEN,
Wedw. JAN ENGELHARD.

*** Heden overleed, tot mijne diepe droefheid, mijne dierbare Echtgenoot GRIETJE VAN RINK, in den ouderdom van ruim 63 jaren, waarvan ik 14 jaren met haar in eenen genoegelijken echt mogt leven.
GRONINGEN, 17 November 1856.
B. W. DE VRIES.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.